

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

Факультет психології, соціальної роботи та спеціальної освіти

Кафедра соціальної роботи та соціальної педагогіки

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Вченою радою факультету психології,
соціальної роботи та спеціальної
освіти

Протокол № 45 від 03 2024 р.

Голова Вченої ради

Наталія КЛІШЕВИЧ

ПРОГРАМА

АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

(назва форми підсумкової атестації)

спеціальності: 231 Соціальна робота

(шифр, назва спеціальності)

рівня вищої освіти: першого (бакалаврського)

освітньої програми: 231.00.01 Соціальна робота

(шифр, назва освітньої програми)

Схвалено на засіданні

кафедри соціальної педагогіки та соціальної
роботи

Протокол № 5 від «20» лютого 2024 р.

Зав. кафедри

Тетяна ЛЯХ

2023-2024 навчальний рік

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Сучасна підготовка фахівців спеціальності «Соціальна робота» за освітньою програмою 231.00.01 Соціальна робота ґрунтується на інтеграції навчальних дисциплін, які спрямовані на підготовку компетентного конкурентоспроможного фахівця в галузі соціальної роботи, здатного на високому професійному рівні виконувати свої обов'язки у сфері соціальної роботи з різними категоріями отримувачів соціальних послуг.

Актуальним у процесі підготовки майбутніх соціальних працівників є дотримання співвідношення теоретичного та практичного компонентів, що передбачає формування знань, умінь та навичок та проявляється у багатьох аспектах професійної діяльності. Розробка та впровадження практичних технологій і технік у роботі в системі «соціум-людина» та «людина-людина» спрямовані на забезпечення якості професійної підготовки та ефективності професійної діяльності у соціальних агенціях

Професійна підготовка майбутніх соціальних працівників вимагає сформованості певних особистісних якостей, які забезпечуватимуть успішність майбутньої діяльності (професійна компетентність, професійне мислення, робота в команді, робота з клієнтами, емпатія, комунікативність, аналіз ситуацій та проблем).

Отримання першого (бакалаврського) освітнього рівня за спеціальністю «Соціальна робота» базується на визначенні рівня підготовки випускників із дисциплін, спрямованих на формування загальних компетентностей та дисциплін, спрямованих на формування фахових компетентностей професійно-практичної підготовки відповідно навчального плану.

Чинним навчальним планом підготовки передбачено атестаційний екзамен.

Питання атестаційного екзамену відповідають змісту робочих навчальних програм дисциплін, які виносяться на підсумкову атестацію згідно з ухвалою кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи.

На атестаційний екзамен виносяться зміст наступних навчальних дисциплін:

- Теорія та історія соціальної роботи
- Основи технологічного забезпечення соціальної роботи
- Соціальна політика в Україні
- Соціальна робота з сім'ями
- Технологія оцінки потреб отримувачів послуг

Форма проведення – тестова.

Тривалість – 120 хв.

Оцінювання: тест оцінюється за 100 бальною шкалою.

Критерії оцінювання знань

Кількість балів (max – 100)	Критерії
90 – 100	Виставляється за глибокі знання навчального матеріалу, що міститься в основних і додаткових рекомендованих джерелах; вміння аналізувати явища, які вивчаються, у їхньому взаємозв'язку і розвитку, чітко і лаконічно; логічно і послідовно відповідати на поставлені запитання; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач.
82 – 89	Виставляється за ґрунтовні знання навчального матеріалу, аргументовані відповіді на поставлені запитання; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язування практичних задач.
75 – 81	Виставляється за міцні знання навчального матеріалу, аргументовані відповіді на поставлені запитання, які, однак, містять певні неточності; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач.
69 – 74	Виставляється за посередні знання навчального матеріалу, мало аргументовані відповіді, слабе застосування теоретичних положень при розв'язанні практичних задач.
60 – 68	Виставляється за слабкі знання навчального матеріалу, неточні або мало аргументовані відповіді, з порушенням послідовності викладання, за слабе застосування теоретичних положень при розв'язанні практичних задач.
1 – 59	Виставляється за незнання значної частини навчального матеріалу, істотні помилки у відповідях на запитання, невміння орієнтуватися під час розв'язання практичних задач, незнання основних фундаментальних положень.

ПРОГРАМА
атестаційного екзамену
зі спеціальності 231 Соціальна робота першого (бакалаврського)
освітнього рівня за освітньою програмою 231.00.01 Соціальна робота

ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

Сутність соціальної роботи як виду професійної діяльності, соціального інституту та науки. Історичний розвиток розуміння сутності соціальної роботи. Сучасні визначення соціальної роботи. Провідні категорії соціальної роботи. Практика соціальної допомоги та благодійності як підгрунття становлення професійної соціальної роботи. Соціальна допомога, соціальний захист та благодійність в історії людства. Передумови зародження професійної соціальної роботи в Західній Європі та Північній Америці. Основні етапи становлення професійної соціальної роботи зарубіжних країнах. Сучасний стан соціальної роботи в світі. Історія та сучасний стан професійної соціальної роботи в Україні. Соціальна робота як вид професійної діяльності. Сутність поняття «теорія соціальної роботи». Класифікація теорій соціальної роботи. Компоненти теорії соціальної роботи. Сучасні теорії соціальної роботи. Надавачі та отримувачі (користувачі) соціальних послуг та втручань, соціальні працівники (фахівці, волонтери) та клієнти й їх оточення як суб'єкти соціальної роботи. Функції і професійні ролі соціального працівника. Цінності сучасної соціальної роботи. Етичні принципи соціальної роботи. Базові методи соціальної роботи

Рекомендована література:

1. Актуальні питання соціальної роботи : навч. посіб. / О.М. Денисюк та ін. ; ред. кол.: О.В. Епель, Т.Л. Лях, І.В. Силантьєва. Ужгород : РІК-У, 2023. 420 с.
2. Глобальне визначення соціальної роботи. Вісник Академії праці, соціальних відносин і туризму. 2018. №2. С. 96-99
3. Семигіна Т. Нові глобальні етичні принципи соціальної роботи. Вісник Академії праці, соціальних відносин і туризму. 2019. №1. С. 70-86
4. Сучасні теорії соціальної роботи: Антологія [упор. Т. Семигіна]. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2021. 160 с.
5. Фурман, А.В. Історія соціальної роботи : підручник / Анатолій Фурман, Марія Підгурська. К. : Академія, 2018. 160 с.
6. McNutt John G. Social Work Practice: History and Evolution. URL: <https://oxfordre.com/socialwork/view/10.1093/acrefore/9780199975839.001.0001/acrefore-9780199975839-e-620?print=pdf>
7. Stuart Paul H. Social Work Profession: History. URL: <https://oxfordre.com/socialwork/view/10.1093/acrefore/9780199975839.001.0001/acrefore-9780199975839-e-623?print=pdf>

ОСНОВИ ТЕХНОЛОГІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

Поняття технологій соціальної роботи. Підходи до класифікації технологій соціальної роботи. Підходи до класифікації технологій соціальної роботи: діяльнісний, закладовий, середовищний, клієнтоцентрований.

Методи соціальної роботи, їх класифікація. Загальнонаукові та спеціальні методи соціальної роботи. Організаційні форми соціальної роботи, види, методика підготовки та проведення базових форм роботи.

Технології соціальної профілактики: моделі та стратегії. Технології соціальної терапії. Технології соціальної роботи в середовищі великого міста. Рекламно-інформаційні технології в соціальній роботі.

Рекомендована література:

1. Вайнола Р. Х. Технології соціально-педагогічної роботи : курс лекцій. К.: КМПУ імені Б.Д. Грінченка, 2008. 152 с.
2. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери : за ред. І.Д. Зверєвої. Київ, Сімферополь : Універсум, 2012. 536 с.
3. Завадська Л. М. Технології професійної діяльності соціального педагога : навч. посіб. К. : Видавничий Дім «Слово», 2008. 240 с.
4. Коляда Н., Левченко Н. Технології соціальної роботи : Навчальний посібник. Умань : Візаві, 2018. 337 с.
5. Лукашевич М. П. Семигіна Т. В. Соціальна робота : теорія і практика: підручник для студентів вищ. навч. закладів К.: Каравела, 2009. 369 с.
6. Лютий В.П. Технологія соціальної роботи: конспект лекцій: Розділ 1. Загальні технології соціальної роботи. К.: Академія праці і соціальних відносин, 2003. 75 с.
7. Семигіна Т. Сучасна соціальна робота. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020. 275 с.
8. Соціальна робота в Україні: навч. посіб. ; за заг. ред. І.Д.Зверєвої, Г.М.Лактіонової. К.: Центр навчальної літератури, 2004. 256 с.
9. Суліцький В., Швед О. Консультування в соціальній роботі : навчально-методичний посібник. Київ : Видавничий дім «Вініченко», 2023. 240 с.
10. Технології соціально-педагогічної діяльності : нав. посіб.; за заг. ред. Н. В. Заверико. Запоріжжя; Запорізький національний університет, 2014. 280 с.
11. Шахрай В.М. Технології соціальної роботи: навч. посібник. К.: ЦУЛ, 2006. 426 с.

СОЦІАЛЬНА ПОЛІТИКА В УКРАЇНІ

Молодіжна політика як складова соціальної політики в Україні. Сутність, особливості та основні напрямки державної молодіжної політики в Україні.

Діяльність спеціалізованих служб в соціальній сфері.

Рекомендована література:

1. Актуальні питання соціальної роботи : навч. посіб. / О.М. Денисюк та ін. ; ред. кол.: О.В. Епель, Т.Л. Лях, І.В. Силантьєва. Ужгород : РІК-У, 2023. 420 с.
2. Бех, І. Д. Особливості становлення особистості підлітка в умовах соціальних реалій. *Педагогіка і психологія*. 2017. С. 37-41.
3. Бикова О. Превентивність у формуванні соціальної компетентності. Використання інтерактивних методів. *Соціальний педагог*. 2018. № 8 (140), серпень. С. 34-47.
4. Галета, Я. Соціальний розвиток особистості в умовах інформаційного суспільства. *Рідна школа*. 2017. № 3-4. С. 11-14.
5. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування та пенсійне забезпечення: у цифрах і фактах. Київ : Міністерство праці та соціальної політики України; Пенсійний фонд України, 2002. 45 с.
6. Закон України "Основи законодавства України Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування" від 14.01.1998 р. №16/98-ВР зі змінами та доповненнями.
7. Закон України "Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії" від 05.10.2000 р. №2017 – III зі змінами та доповненнями.
8. Кожина Г. М. Соціальна дезадаптація підлітків-правопорушників. *Укр. вісн. психоневрології*. Т. 4. Вип. 4. Харків, 2016. С.106.
9. Концепція соціального забезпечення населення України, від 21.12.1993 р. № 3758–12.
10. Литва Л. А., Отрешко Н. Б., Пасічніченко С. В. Становлення ідеологічних засад соціальної політики в сфері соціального захисту населення в Україні» / за заг. ред. А. О. Ярошенко. Київ, 2013.
11. Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії: Закон України від 05.10.2000 № 2017-III // www.rada.org.ua
12. Савінова Н. А., Ярошенко А. О., Литва Л. А. Правове забезпечення соціальної політики в умовах розвитку інформаційного суспільства. Київ : Видавництво НПУ імені М. П. Драгоманова, 2012. 270 с.
13. Указ Президента України "Про основні напрями вдосконалення системи соціальних виплат населенню" від 10.05. 2006 р. № 359/2006.
14. Ярошенко А. О., Отрешко Н. Б., Литва Л. А. та ін. Актуальні проблеми соціальної політики України : навч. посіб. / За заг. ред. А. О. Ярошенко. Київ : Видавництво НПУ імені М. П. Драгоманова, 2012. 222 с.

СОЦІАЛЬНА РОБОТА З СІМ'ЯМИ

Специфіка сімейного виховання. Функції сім'ї. Сутність сімейно-орієнтованого підходу в соціальній роботі. Характеристика типів сімей. Ознаки вразливості сім'ї. Принципи соціальної роботи із сім'ями. Навички, які потрібні соціальному працівнику для роботи із сім'єю. Ознаки

сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах. Сучасні форми соціальної роботи із сім'ями з дітьми (за кількістю учасників, за домінуючим засобом впливу). Методи соціальної роботи із сім'ями з дітьми. Сутність соціальної роботи із сім'ями, в яких є діти з інвалідністю. Види та форми влаштування дітей в сім'ю. Прийомна сім'я (дитячий будинок сімейного типу) як форма влаштування дітей в сім'ю. Сімейний патронат як професійна комплексна послуга.

Рекомендована література:

1. Актуальні питання соціальної роботи : навч. посіб. / О.М. Денисюк та ін. ; ред. кол.: О.В. Епель, Т.Л. Лях, І.В. Силантьєва. Ужгород : РІК-У, 2023. 420 с.
2. Зберегти сім'ю. Соціальна робота і з сім'ями, які опинились у складних життєвих обставинах / Автори-упорядники: Мороз О. М., Постолук Г.І., Семигіна Т.В., Шипіленко О. С. К. : ЕКМО, 2013. 160 с.
3. Практики надання соціальних послуг сім'ям, які перебувають у складних життєвих обставинах: [науково-методичний збірник] / за ред. Комарової Н. М. Держ. ін.-т. сімейної та молодіжної політики, Київський міській центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді. К., 2016. 112 с.
4. Про соціальні послуги. Закон України від 17.01.2019 № 2671-VIII. Верховна Рада України
5. Психологія сімейних взаємин : навч. посіб. / [М. С. Корольчук, П. П. Криворучко, В. І. Осьодло та ін.] ; за заг.ред. М.С.Корольчука. Ніка-Центр, 2017. 296 с.
6. Соціальна робота з вразливими сім'ями та дітьми: посіб. у 2-х ч.; Ч. 2 (Соціальна робота з вразливими сім'ями та дітьми) / А. В. Аносова, О. В. Безпалько, Т. П. Цюман та ін. / За заг. ред.: Т. В. Журавель, З. П. Кияниці. К. : ОБНОВА КОМПАНІ, 2017. 352 с.
7. Соціальна робота з вразливими сім'ями та дітьми: посіб. у 2-х ч.; Ч. 1. Сучасні орієнтири та ключові технології / З. П. Кияниця, Ж. В. Петрочко. К. : ОБНОВА КОМПАНІ, 2017. 256 с.
8. Соціальна робота з сім'ями: теорії, моделі, ефективні практики : колективна монографія. Волинський національний університет імені Лесі Українки. / За ред. В.Петровича, С.Чернети. Луцьк: ФОП Гадян Жанна Володимирівна, друкарня «Волиньполіграф», 2021, 323 с.
9. Суліцький В., Швед О. Консультування в соціальній роботі : навчально-методичний посібник. Київ : Видавничий дім «Вініченко», 2023. 240 с.

ТЕХНОЛОГІЯ ОЦІНКИ ПОТРЕБ ОТРИМУВАЧІВ ПОСЛУГ

Теоретичні основи оцінки потреб отримувачів послуг. Концептуальні засади оцінки. Модель оцінки потреб дитини та її сім'ї (Компоненти,

показники, індикатори). Оцінка потреб як складова ведення випадку. Методи збору інформації у процесі оцінки потреб. Процедура оцінки потреб отримувачів послуг. Етапи оцінки. Особливості оцінки потреб різних категорій дітей. Документування оцінки потреб отримувачів послуг.

Рекомендована література:

1. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери / за заг. ред. І.Д.Зверевої. Київ, Сімферополь : Універсум, 2012. 536 с.
2. Закон України «Про охорону дитинства». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14#Text>
3. Закон України «Про соціальні послуги» (2019). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text>
4. Наказ Мінсоцполітики від 13.07.2018 р. № 1005 «Про затвердження форм обліку соціальної роботи з сім'ями / особами, які перебувають у складних життєвих обставинах». <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0943-18#Text>
5. Оцінка потреб дитини та її сім'ї: від теорії до практики / Зверева І. Д., Кияниця З. П., Кузьмінський В. О., Петрочко Ж. В., у 2-х част. Київ : Задруга, 2011. 201 с.
6. Оцінка потреб дитини та її сім'ї / За заг. ред. І.Д.Зверевої. Авт: І.Д.Зверева, З.П.Кияниця, Ж.В.Петрочко та ін. Київ : Держсоцслужба, 2007. 144 с.
7. Петрочко Ж.В. Ведення випадку. Енциклопедія освіти : енциклопедія / ред. В. Кремень. 2-ге вид. Київ, 2021. С. 100–101.
8. Петрочко Ж.В. Особливості оцінки потреб дитини, яка виховується в інтернатному закладі, та її сімейного оточення. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. 2021. № 1(7). С. 33-36. <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/40416/>
9. Соціальна робота з вразливими сім'ями з дітьми: у 2-х ч. / З.П.Кияниця, Ж.В.Петрочко. Київ : ОБНОВА КОМПАНІ, 2017. 256 с.
10. Суліцький В., Швед О. Консультування в соціальній роботі : навчально-методичний посібник. Київ : Видавничий дім «Вініченко», 2023. 240 с.